

In deze rubriek beantwoordt een panel van in- en/of externe deskundigen allerlei vragen van (kandidaat-)notarissen. Die kunnen gaan over arbeidsvoorwaarden, verzekeringen, de notariële praktijk of een ander onderwerp. Dit keer gaan de vragen over protocollen.

Josien Spanjaart
| adviseur praktijkzaken KNB

Wat is een protocol en wat zijn de regels?

‘Een protocol bestaat uit de minuten, notariële verklaringen, registers, afschriften, repertoria en (digitale) kaartsystemen die onder de notaris berusten. Dat staat zo omschreven in de Wet op het notarisambt (Wna). Onder deze definitie vallen ook de aan de minuten gehechte stukken. Bij ‘registers’ kan worden gedacht aan registers die in het kader van een doelmatige kantoororganisatie op het desbetreffende kantoor zijn aangelegd en betrekking hebben op stukken die de notaris in de uitoefening van zijn wettelijke werkzaamheden heeft opge maakt. Een van de regels die voor het protocol geldt, is dat de notaris zijn protocol moet bewaren in de plaats van vestiging waar hij kantoor houdt (artikel 12 Wna). Hij mag zijn protocol of een onderdeel daarvan, los van een mogelijke andersluidende rechterlijke beslissing, niet uit handen geven. Ook zal de notaris zijn protocol op grond van dit artikel op ordelijke wijze moeten bewaren op een tegen brand en andere gevaren beveiligde plaats. Iedere (nieuw benoemde) notaris legt ieder kalenderjaar een (nieuw) repertorium aan. Een mogelijke waarnemer zet het repertorium van het lopende jaar voort. De vraag rijst dan of een notaris die een protocol overneemt, mag doornummeren? De overnemende partij mag hier zelf een keuze in maken. Ook gebrekkige akten moeten in het repertorium worden ingeschreven. Bij verandering van plaats van vestiging binnen het arrondissement waarin zijn plaats van vestiging is gelegen, behoudt de notaris zijn protocol en dus zijn repertori(a)(um). Ligt de nieuwe plaats van

vestiging buiten het arrondissement, dan kan de notaris verzoeken om wijziging van zijn plaats van vestiging onder medeneming van zijn protocol. Het vermelden waard is tot slot dat het protocol staatseigendom is en dus geen eigendom van de notaris. Het valt dus ook niet in een mogelijk faillissement van de notaris en er kan geen beslag op worden gelegd.’ ●

Waar bestaat het protocol nog meer uit?

‘Een protocol bestaat uit meer dan de wettelijke definitie doet vermoeden. Ook de aan de (door de notaris verleden) akten gehechte stukken behoren bijvoorbeeld tot het protocol. Verder vermeldt de toelichting op artikel 15 Wna dat de “overige notariële bescheiden” aan het protocol verbonden zijn. Dat zijn de bescheiden die wegens het gebruik met het protocol dienen te worden overgegeven, zoals de kopieën van successiememories en de kladrepertoria. De financiële administratie behoort ook tot deze “overige notariële bescheiden”. Met name bij ambtsopvolging spelen het protocol en de overige notariële bescheiden een rol (artikel 15 Wna). Uit de parlementaire geschiedenis van de Wna blijkt overigens dat de dossiers tot de “overige notariële bescheiden” behoren en dus niet tot het protocol. De overige bescheiden hoeven niet altijd te worden overgedragen en hoeven niet per se op kantoor en op een beveiligde plaats bewaard te blijven. Deze overige bescheiden zijn echter niet minder belangrijk.

Het notarisambt geeft de notaris immers een exclusieve zorg en verantwoordelijkheid voor zijn protocol. Zonder de “overige notariële bescheiden” is het niet mogelijk deze zorg en verantwoordelijkheid te dragen en het ambt goed uit te oefenen. Tot slot voorziet de wet (artikel 48 Wna) in de mogelijkheid om op verzoek van cliënten overige stukken in het protocol op te nemen. Dit verzoek kan echter slechts zien op ondertekende geschriften om tot bewijs te dienen. Er gaan stemmen op om dit verzoek tot opneming in het protocol te verruimen tot “schriftelijke stukken”. •

Wanneer en hoe vindt overdracht van het protocol plaats?

‘Dit is aan de orde als de notaris overlijdt, defungeert of zich vestigt buiten het arrondissement waarin zijn plaats van vestiging is gelegen (zonder dat hij zijn protocol wenst mee te nemen). In dat geval wijst de minister van Veiligheid en Justitie (artikel 15 Wna) een notaris aan om het protocol over te nemen. Deze overdracht van het protocol kan plaatsvinden aan een nieuw benoemde notaris of een reeds gevestigde notaris. Het benoemingsbesluit moet wel worden onderscheiden van het besluit tot toewijzing van het protocol. Om voor benoeming in aanmerking te komen, dient een verzoek te worden ingediend. De wet kent echter niet met zoveel woorden een verzoek om een protocol toegewezen te krijgen. De wet spreekt van de minister die aanwijst en bescheiden die moeten worden overgenomen. De overdracht moet voldoen

aan de zogenoemde Verordening overdracht protocol. Op NotarisNet vindt u ook het model Proces-verbaal overdracht protocol.’ •

Wat gebeurt er met ‘probleemprotocollen’?

‘Meestal is er voldoende animo om een protocol over te nemen. Een “probleemprotocol” kan echter ontstaan als dit animo er niet is. Bijvoorbeeld omdat een notaris failliet is verklaard of als een notaris ontzet is en administratief een chaos heeft achtergelaten. Echter, in het belang van de cliënten zal dit protocol toch beheerd moeten blijven. Deze probleemprotocollen behoren, evenals alle protocollen, formeel toe aan de staat. Ook in die gevallen (ontzetting wordt overigens niet genoemd in artikel 15 lid 1 Wna) zal de minister een notaris moeten aanwijzen. De KNB is hiermee ook begaan. In het belang van cliënten en de goede naam van het notariaat, vindt er daarom een samenwerking plaats tussen het ministerie en de KNB. Het ministerie zal in dit soort probleemgevallen binnen twee weken (in tegenstelling tot normaal vijf maanden) na het ‘vrijkomen’ van dit protocol, een notaris proberen te vinden die het protocol toegevoegd wil krijgen. Lukt dat niet, dan zal het ministerie een notaris moeten aanwijzen. In het kader van de aanwijzing zal in eerste instantie vaak gekeken worden naar (vaste) waarnemers en/of collega’s.’ •

Wat is een zwevend protocol?

‘Het zogenoemde “zwevende protocol” roept veel vragen op. Een zwevend protocol is een protocol dat niet bemand is en ook niet bemand kan worden (niemand wil het hebben en / of waarnemen). Deze protocollen zijn een theoretische mogelijkheid die tot nu toe nog niet is voorgekomen. Reden hiervan is dat in de wet is bepaald dat als er geen gegadigden zijn, de minister het protocol toewijst. Tegen een dergelijk besluit van toewijzing staat wel bestuurlijk bezwaar en beroep open. Tot nu toe heeft dit niet tot een zwevend protocol geleid, omdat elke toewijzing tot nu toe in stand is gebleven. Een probleemprotocol daarentegen is een protocol waarin problemen zitten. Dat wil niet per definitie zeggen dat een protocol niet bemand kan worden. Het kan wel reden zijn om een protocol versneld (binnen twee weken) toe te wijzen en niet de vijfmaandentermijn af te wachten. Zou het zo zijn dat er geen waarnemer is voor dit protocol en ook geen notaris kan worden gevonden, dan zou dit theoretisch een zwevend protocol kunnen worden.’ •

Hebt u ook een vraag?

Mail naar nm@knb.nl en wij zorgen dat deze beantwoord wordt.